

Budgettaire besparingen en noodzaak van beleidscoördinatie

2010/10
11, 08, 2010

MENSEN

WELVAART

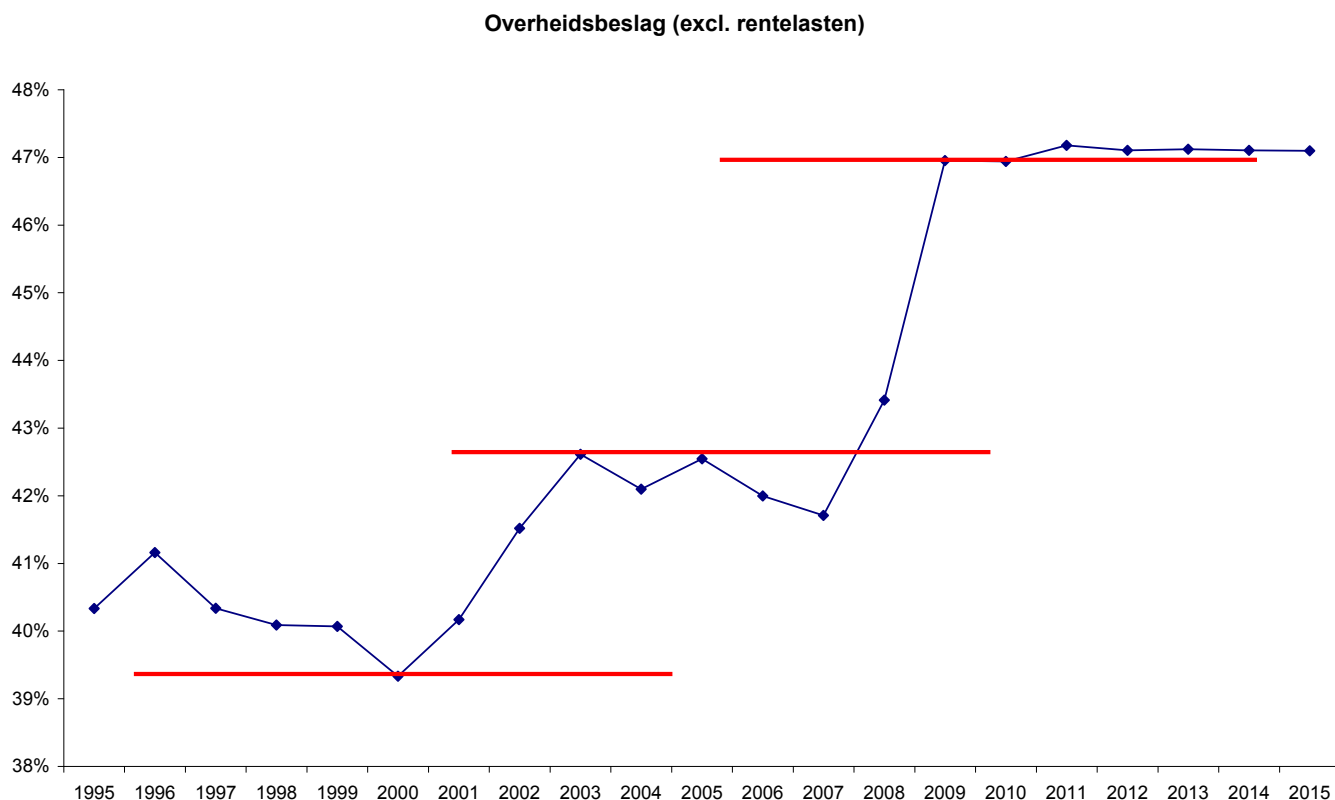
BESCHERMING

Eind juni organiseerde Itinera Institute samen met de Europese Commissie een studiedag omtrent EU2020, de nieuwe strategie die de Lissabondoelstellingen een nieuw elan moet geven. We moeten immers anno 2010 vaststellen dat de EU nog niet de meest dynamische kenniseconomie van de wereld is. Nadat over sleutelonderwerpen als het zwakke onderwijs in Franstalig België, de arbeidsmarkt, industrieel beleid, sociale zekerheid, concurrentiekracht was gesproken, vond er een paneldebat plaats tussen maatschappelijke stakeholders. Hoewel er nog heel wat inhoudelijke meningsverschillen bestaan, onderschreven de sociale partners wel allemaal dat tegen 2015 de begroting uit de rode cijfers moet zijn. Het is alvast positief dat over de omvang van de besparingen een eensgezindheid bestaat.

Helaas moeten economen erop wijzen dat 24 miljard besparen slechts een eerste etappe is. Als we daarin slagen hebben we immers nog niets veranderd aan de te hoge staatsschuld van ons land. Zeker met het oog op de vergrijzingskosten die na 2015 nog minimaal gaan toenemen met 20 miljard is dat helaas dus nog niet voldoende. Nu zullen sommigen om tactische redenen het enkel hebben over de eerste 24 miljard en het voorstellen alsof het behalen van het begrotingsevenwicht voldoende is. Dergelijke tactische spelletjes laten we echter beter over aan spindoctors. Het is belangrijk om een zicht te houden om de integrale inspanning die nodig is al was het maar om te vermijden dat in 2015 een nieuwe generatie denkt dat de riem opnieuw gelost kan worden zoals rond de millenniumwende.

De conclusie is inderdaad dat ons uitgavenniveau (zonder rentebetalingen) van 42 % van het bbp in 2000 houdbaar was. Nadien heeft men echter de verleiding niet kunnen weerstaan om de lagere rentelasten om te zetten in structureel nieuwe uitgaven zodat het overheidsbeslag in 2010 uitkomt op 50% van het bbp. De slotsom is dus dat de overheid op te grote voet leeft. Nu moge het duidelijk zijn dat in de diepste crisis sinds de tweede oorlog het niet het meest geschikte moment is om diep de broeksriem aan te trekken. First best is inderdaad in periode van hoogconjunctuur collectief te sparen zodat er ruimte is om de onvermijdelijke crisis op te vangen. Helaas heeft de politiek een structureel probleem om vooruitziend te zijn waardoor we dus vandaag staan voor deze opdracht.

Grafiek 1: Overheidsbeslag (excl. rentelasten): % BBP

Bron: Federaal Planbureau, INR

Er zijn vandaag in Europa een aantal landen die geplaagd worden door hoge werkloosheid maar ook een competitiviteitsprobleem hebben. Indien deze landen over beleidsautonomie zouden beschikken inzake budgettair en wisselkoersbeleid, dan konden ze hun economie uit het slop halen zonder dat daardoor hun concurrentiepositie nog verder zou verzwakken. Op het vlak van een individuele lidstaat beschikt men vandaag echter nog over één instrument om twee doelstellingen te bereiken (lagere werkloosheid en een verbetering van de handelsbalans). Door beleidscoördinatie tussen landen met een tekort en een overschot op de handelsbalans kan echter toch de dubbele crisis aangepakt worden. Idealiter zou vandaag de inspanning van deficitaire landen dus vergemakkelijkt worden doordat er andere landen zijn die de vraag op peil houden. Als alle landen tegelijkertijd in een besparingskramp schieten dan kan dit inderdaad nefaste effecten hebben op de economische activiteit, zeker in een monetaire unie waar devaluatie van de wisselkoers niet meer mogelijk is. Het resultaat van een goed begeleide devaluatie is een zogenaamde expenditure switch waarbij de daling in de binnenlandse vraag wordt gecompenseerd door meer export. Hetzelfde

resultaat kan bereikt worden zonder devaluatie als bijvoorbeeld een land als België een deflatoir beleid voert door het overheidsbeslag terug te dringen terwijl het meer exporteert omdat landen met belangrijke handelsbalansoverschotten zoals Duitsland de interne vraag stimuleren. Het zou verkeerd zijn het voor te stellen alsof dit ten koste gaat van onze Oosterburen. Door beleidscoördinatie komen we integendeel tot een vereiste herbalancering van de economie. Uiteraard moeten landen die met hun concurrentievermogen worstelen in de eerste plaats orde op zaken stellen op dat vlak, maar net zoals vroeger een devaluatie een sanering faciliteerde, kan hetzelfde vandaag bereikt worden in de muntunie door Europese beleidscoördinatie.

“

Uiteraard moeten landen die met hun concurrentievermogen worstelen in de eerste plaats orde op zaken stellen op dat vlak, maar net zoals vroeger een devaluatie een sanering faciliteerde, kan hetzelfde vandaag bereikt worden in de muntunie door Europese beleidscoördinatie.

”

De economie ondergaat vandaag enorme deflatoire impact door de deleveraging die de markt afdwingt in de financiële sector. Doordat de overheid voor een stuk de private schulden heeft overgenomen is een meer geleidelijke schuldafbouw mogelijk in plaats van een anarchistische implosie van de economie. Op die manier hoeft deflatoir beleid in individuele lidstaten niet te leiden tot stagnatie voor de Europese economie in zijn geheel.

Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden, luidt het spreekwoord. Als we de ingrepen echter niet zo intelligent mogelijk maken, riskeren we de uitdaging die ook na 2015 verder oploopt te missen. Laten we vooral niet vergeten dat naast de begrotingsuitdaging dit land ook structurele hervormingen behoeft inzake innovatie, ondernemerschap, loonkosten, langer werken, betere overheden enzovoort zodat we alle krachten moeten mobiliseren die voorhanden zijn.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming